

optage, at al Offerpligt med Hensyn til disse Handlinger skal hæves. Naar der ikke har været Offerpligt, kan man heller ikke gaa ind paa at ophæve den. — Den ærede Rigsdagsmand for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) gjorde nogle Bemærkninger i Anledning af de Vigtaler, som Præsterne holdt. Jeg kan i Meget være enig med ham i, hvad han yttrede. Jeg kunde ønske, at vi fik et Ritual, som mere fylldig end nu udtalte de Tanker og Følelser, som maa gjøre sig gjældende, naar vi staa ved Gravene; og naar vi havde et saadant Ritual, kunne i mange Tilfælde Vigtaler bortfalde. Men jeg kan ikke ønske, at Vigtaler skulle aldeles bortfalde. Det er ofte, at Præsten gennem sine Vigtaler kan faae Folk i Tale, som han ellers ikke vilde faae i Tale, som ellers ikke pleie at møde i Kirken, og det er ofte, at de, der deltage i en Sigbegængelse, møde i en Stemning, som ret gjør dem stikke til Paavirkning. Men jeg skal indrømme, at der skal anvendes en stor Taal med Hensyn til Vigtaler, og jeg skal indrømme, at der vistnok kan nævnes Exempler paa, at Præster have talt saaledes ved Gravene, at det ikke var fri for at vække Forargelse. Det bør derfor heller aldrig være en tvungen Sag for en Præst at holde Vigtale. Det er det heller ikke for Diebliffet; Præsten kan sige Ja eller Nei, det er efter hans Behag. Der kan være saadanne Leiligheder, at der ikke godt kan tales ved Graven, uden at det vækker Forargelse i en eller anden Retning. Jeg tror ikke, at Præsterne, naar de staa ved Graven, bør gjøre de Afspøde til Gjenstand for stærk, fordommende Kritik — de Levende kunne godt afgive Løften; vi behøve ikke at lade de Døde afgive Løften — men paa den anden Side er det ogsaa ofte, at man ikke kan sige noget virkelig Godt om en Afspød, og saa er det det Allerbedste, man kan gjøre, slet ikke at sige Noget; men i saadanne Tilfælde kunde det være godt, om vi havde et fyldigere Ritual. — Den ærede Rigsdagsmand for Veile Amts 3die Valgkreds vilde have, at Sogfolk skulde kunne tale ved Graven. Deri er jeg enig med ham; men jeg tror ikke, at det nogensinde forbydes. Naar Præsten spørger for, at Alt gaar sømmeligt til og med Orden, tør jeg sige, at det aldrig forbydes. Det Exempel, som det ærede Medlem for Svendborg (Lang) anførte, er netop en Bekræftelse af, hvad jeg her siger. Da Søren Kierkegaard var død, tog hans Søstersøn Ordet ved Graven, og det blev ikke forbudt ham (Modsigelse); det blev ikke forbudt ham at tage Ordet, men det var først, da han havde protesteret mod hele Handlingen, at det blev forbudt ham, og det var derfor, at der blev lagt Sag an imod ham. Et er at tale ved Graven og indordne sig under Alt, hvad der høres med ved Graven, og et Andet at protestere mod det Hele. Det var det, som der blev skredet ind imod ham for. Der vilde aldrig være blevet skredet ind imod ham,

derfor han blot var staaet frem og havde holdt en Tale om Søren Kierkegaard; men det gjorde han ikke, men han protesterede mod hele Handlingen. — Den ærede Rigsdagsmand for Veile Amts 3die Valgkreds var meget fortrøstningsfuld med Hensyn til, at dette Lovforslag nok vilde blive til Lov engang i en nær Fremtid. (Th. Nielsen: Ikke endnu.) Naar, ikke endnu! Jeg maa indrømme, at jeg har ogsaa nogen Fortrøstning i den Henseende. Jeg tror, at, naar vi i Udvalget ikke ere komne hverandre nærmere, end vi ere, laa det tilbøieligt i, at vi havde opgivet Haabet om at faae Noget gennemført i denne Samling. Jeg vil derfor haabe, at de Forhandlinger, som finde Sted her ved 2den Behandling, ikke skulle være aldeles frugtesløse, men skulle bære Frugt for en kommende Tid, og at denne Tid ikke maa være fjern, da vi kunne faae, hvad jeg vil kalde, en god geistlig Lønningslov; thi jeg er fuldstændig enig med de Herrer i, at der er Trang til en saadan.

Harald Holm: Naar man ser paa Forsamlingen og ser, hvor tyndt Stolene ere besatte, er det aabenbart, at Interessen ikke er meget stærk for denne Forhandling. Man ventet fra de fleste Sider, at der ikke kommer Noget ud af den i denne Samling. Jeg skal derfor heller ikke forlange Debatten synderlig, men der kom et Par Ytringer frem igaar fra den ærede Ordfører, som jeg dog maa svare Noget paa. Jeg skal ikke indlade mig paa at rippe op i gamle Sager, men der var en Sag, som den ærede Ordfører hentydede til, og som ogsaa et Par andre ærede Medlemmer, have rørt ved, som jeg ikke kan lade gaa upaataalt hen, fordi jeg tror, at de Bemærkninger, han i den Anledning kom med, ikke vare rigtige. Den ærede Ordfører sagde, at Folkethinget ved den Overenskomst, der blev sluttet i 1878, havde anerkjendt, hvad den høitærede Minister havde gjort ved Præstetalderne, naar han havde klippet fra afskillige af dem, og at Folkethinget havde givet Ministeren Ret til nu at klippe fra og at benytte Pengene, aldeles som han selv vilde. Dette er ikke rigtigt. Den Beslutning, som endelig blev vedtaget, gav ikke Ministeren nogensomhelst Bemyndigelse til at gjøre saadanne Afdrag, men den gik ud fra som en Kjendsgjerning, at Afdragene vare gjorte; det var Noget, der fra ingen Side kunde negtes; men saa forsøgte vi her fra Folkethingets Side at forhindre den høitærede Minister i at raade over de Penge, der saaledes kom ind, aldeles efter eget Lykke. Det var saalangt fra, at vi indrømmede ham Frihed i den Retning, at vi tværtimod begrænsede hans Raadighed til en aldeles bestemt Sum, nemlig 25,000 Kr., og til en bestemt Anvendelse, som jeg ikke behøver at gaa nærmere ind paa, da jo ærede Medlemmer ville erindre det. Derved vandt Folkethinget netop,